

Hoe Appollonius ende sijn wijf reijsden daer na bi haren vader, den coninc Altistratus van Penthapolitanen, ende hoe Appollonius den visscher dede voer hem brenghen ende gaf hem groot goet, want bi hem behulpelic gbeweest hadde in sijnder noot.

[27]

Van daer reysden sij ¹ in Penthapolim, dye co[n]inlike ² stat, daer Altistratus hof was. ³ Sij quamen tot hem met groter blijscap, ende sij worden vanden coninc, haren vader, seer vriendelic ontfanghen. ⁴ Sij bleven daer te samen een heel jaer lanck. ⁵ Daer nae starf Altistratus dije coninck, in haren handen latende sijn conincrijck. ⁶

Als dit al [h3r] <geschied was, so geboerde dat Apollonius is ge>co<men wandelen bij der see ⁷ ende sach den visscher> die hem <onthielt ende halp, doe hij in de see sijn schip> verloren had. ⁸ Ap<pollonius die geboot sijn knechten dat> si den visscher vangen <souden ende brengen in syn> pallaes. ⁹ Doe dit die visscher sac<h, soe waende hij dat> men hem doden soude. ¹⁰

Als Appollonius tot sij<[n] pal>laes quam, soe dede hi den visscher voer hem coemen, ende hi seide tot sinen heren: “Siet, dit is mijn vrient die mi halp ende broederscap bewijsde, als ick in die zee al

1. Snellaert 1493: sijn

2. Snellaert 1493: couinlike

3. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Nauigans inde penthalim ciuitatem

4. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: curiam ingreditur ad altistratem regem gaudens. Rex vero senex factus est vidit filiam et neptim cum marito suo rege:

5. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: per integrum annum letanter insimul permanserunt.

6. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: post hec moritur perfecta etate manibus eorum dimittens dimidietatem regni sui appollonio et medietatem filie sue.

7. *Die gesten van Romen*, ed. Leeu 1481 en ed. Van der Meer 1483: wandelde bider zee: ed. Van Os 1484: wandelde bijder zee

8. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: omnibus hijs peractis dum ambularet appollonius [o6rb] iuxta mare vidit piscatorem qui eum post naufragium accepit

9. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: iussitque eum apprehenduere et ad palacium duci

10. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: videns piscator a militibus se apprehendi putauit occidi

bedorven was, ende ¹ hiet mi dat ick inder stat gaen soude.” ² Ende hi seide tot hem: “Sijet broeder, ick ben Appollonius van Thiro. ³ Ick gheve u twee hondert talenten gouts, knechten ende dyenstmaechden, ende ick make u een van mijn huysghesinne alsoe langhe als ghi leeft.” ⁴

Dit sach ende hoerde Elimatus, waer om dat hi voerden coninc knielde ende seyde: “O, heer coninc, wilt oec gedachtich wesen uwen knecht Elimatus, die u oeck die boetscap brochte dat Anthiochus, die wreede coninc, u vyant, van God gheplaecht ⁵ ende gheslaghen was.” ⁶

Appollonius nam hem bider hant ende seide: “Staet op! Ick maeke u oeck rycke ende van mijn huysghesin.” ⁷

Daer nae soe wan Appollonius bi sijn wijf een jonghen sone, dien hi coninc maecte in sijn oudevaders ⁸ stede. ⁹ Ende Appollonius leefde met sinen wijve .LXXXIIII. jaer ende besat vrede-[h3v]<lijcken dat coninckrijck van Anthiochien, van Tiro ende vanden ¹⁰ [Cire]nensen. ¹¹

1. *Die gesten van Romen*, ed. Leeu 1481: ende seyde my hoe dat ick hier in die stadt gaen soude; ed. Van der Meer 1483: ende seide mi hoe dat ick hier in der stadt gaen soude.; ed Van Os 1484: ende hij seide mi hoe dat ic hier in dese stat ghaen soude.

2. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Ingressus appollonius iussit eum adduci ad se dicens Hic paranympus meus qui michi post naufragium opem dedit et ad ciuitatem venire ostendit

3. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: et dixit ei Ego sum appollonius tyrus

4. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: et iussit sibi dari cc. sistercias: seruos et ancillas et fecit eum comitem suum quamdiu vixit

5. Dit is onjuist. In zijn ijver om te verduidelijken wat Elamitus voor Appollonius gedaan heeft, vergist de vertaler van *Die gesten van Romen* zich. Elimatus waarschuwde Appollonius dat koning Anthiochus een prijs op zijn hoofd gezet had. De boodschap dat koning Anthiochus (samen met zij dochter) dodelijk door de bliksem getroffen was, bracht een koopvaarder uit Tyrus.

6. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Elamitus vero qui ei de anthiocho nunciauit procidens se ad pedes appollonij et ait Memor esto domine elamiti serui tui

7. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Appollonius apprehensa manu eius erexit eum fecitque eum diuitem et ordinauit in comitem.

8. oudevader: grootvader

9. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Hijs expletis genuit appollonius filium de coniuge sua quem in locum aui sui altistratis constituit regem.

10. Snellaert 1493; Tironensen — verbeterd naar de *Gesta romanorum*.

11. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Vixit vero appollonius cum coniuge sua .lxxxiiij.

Hij schreef self al s>ijn a<vontuer en leven ¹ in twe ² boecken>. ³ Dat een deel ⁴ <dede hij leggen inden tempel der E>phesen, ende <dat ander leggen ⁵ onder> sijn liberarye. ⁶ Hij starf <salichlijck>, ende want hi rechtwaerdich ⁷ was, soe voer hi ⁸ in ⁹ hemel[r]ijcke, ¹⁰ daer ons wil helpen te coemen die Vader, ¹¹ die Zone ende die Heilighe Gheest. ¹²

“Amen!” seght alle gader.

annos et tenuit regnum anthiochie et tyri et tyrenensium quiete ac feliciter

1. *Die gesten van Romen*, ed. Leeu 1481: alle sijn auontuer leuen ende gheual; ed. Van Os 1484: alle zijn auontuyr. leuen ende geual

2. twe boecken: één boek in twee exemplaren

3. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: casus suos descripsit ipse duo volumina perfecit

4. *Die gesten van Romen*: Dat een

5. *Die gesten van Romen*, ed. Leeu 1481: ende dat ander ordineerde hi te legghen onder sijn liberarie; ed. Van der Meer 1483: ende dat ander leide hi onder sine liberarie; ed. Van Os 1484: Ende dat ander ordineerde hi te leggen onder zijn liberarie.

6. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: vnum in templo Ephesorum. alterum in sua biblioteca collocavit

7. rechtwaerdich = rechtvaerdich

8. Dit is niet helemaal in overeenstemming met gangbare middeleeuwse theologie. Alleen heiligen en martelaren gingen rechtstreeks na hun dood naar de Hemel. De zielen van gewone stervelingen gingen naar het Vagevuur, waar zij een grondig reinigingsproces ondergingen alvorens na het Laatste Oordeel smetteloos in een verheerlijkt lichaam het hemels paleis binnen te treden. Maar omdat de wederkomst van Jezus, het einde van de wereld en het Laatste Oordeel onverwacht lang op zich lieten wachten, hoopte men dat 100% schone zielen al vóór het zo ver was het hemelse paradijs mochten binnentreden. Hoewel de middeleeuwse literatuur meerdere gedetailleerde beschrijvingen van de Hel kent, met *Tondalus visioen* als meest bekende, zijn er nauwelijks concrete beschrijvingen van hoe de Hemel eruit ziet en hoe het er daar aan toe gaat. Voor de meeste gelovigen zal het een familiereünie geweest zijn en een bestaan zonder angst, geweld, pijn, werk, hitte, koude, honger en dorst. Pelgrims die de tocht naar Rome gemaakt hadden en daar met Pasen te midden van een onafzienbare menigte de paus op het balkon gezien hadden, die zijn zegen uitsprak over de stad en de wereld, zullen zich mogelijk de Hemel ook zo voorgesteld hebben.

9. Snellaert 1493: hemelijcke

10. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: defunctus est et perrexit ad vitam eternam

11. *Die gesten van Romen*, ed. Leeu 1481: Daer ons wil helpen te comen die vader die ons ghescepen heeft allegader; ed. Van der Meer 1483: Daer ons wil helpen te comen die vader; ed. Van Os 1484: daer ons wil helpen te comen die vader. die ons ghescapen heeft allegader.

12. *Gesta romanorum*, ed. Leeu 1480: Ad quam nos perducatur etcetera

Hier eyndet die schone ende suverlicke hystorie
van coninc Appollonius van Thyro

Gheprent te Delf in Hollant
int jaer ons Heren .MCCCC. ende .XCIIJ.
opten .XXIIJ. dach vander maent september.

Gode sij lof !

Delf in hollant

